

Ärihommik: Riigihanked finantskorrektsiooni kastmes

17. oktoobril kell 9-12

Põhjala tehase Ankrusaalis

SORAINEN

Kadri Härginen
Sorainen

Mario Sõrm
Sorainen

Gerli Gritsenko
Sorainen

Pilleriin Peedosk
Elering

Kaido Künnapas
Sorainen

Kaur Siruli
Rahandus-
ministeerium

Kava

9.15 Avasõnad

Kaido Künnapas, Sorainen

9.20 FKO trendid: mida peab toetuse saaja täna teadma?

Kaur Siruli, Rahandusministeerium

9.40 Hankija ja pakkuja müstiline hoolsuskohustus

Kadri Härginen, Sorainen

10.00 Hankelepingu muutmine ja tagasinõuded

Mario Sõrm, Sorainen

10.30 Kohvipaus

11.00 Elu pärast järelevalvemenetluse algatamise teate saamist – kas FKO eelnõu tähistab lõpu algust? Pilleriin Peedok, Elering

11.20 Tagasinõuete „hinnakiri“ ja põhiseadus – kas Eesti õigus võimaldab tagasinõudeid maksma panna? Gerli Gritsenko, Sorainen

11.40 Ärihommiku kokkuvõte

RAHANDUSMINISTEERIUM

EL hangete korrektsioonid

Kaur Siruli

Finantskontrolli osakond

17. oktoobrikuu päeval 2023 aastal

VEEBRUAR 2018

SPETSIALISTIDELE MÕELDUD RIIGIHANKEMENETLUSTE SUUNISED

kõige levinumate vigade vältimiseks Euroopa
struktuuri- ja investeerimisfondidest
rahastatavate projektide puhul

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/guides/public_procurement/2018/guidance_public_procurement_2018_et.pdf

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.5.2019
C(2019) 3452 final

KOMISJONI OTSUS,

14.5.2019,

**millega kehtestatakse suunised kohaldatavate riigihanke-eeskirjade rikkumise korral
liidu rahastatavate kulude suhtes tehtavate finantskorrektsioonide
kindlaksmääramiseks**

RAHANDUSMINISTEERIUM

Miks nii rangelt?!?! Windows näide

RAHANDUSMINISTEERIUM

Hoolas hankija

Kohalike teede ehitamisel on puuduseks võimalike takistuste vähene ettenägemine ja hõre järelevalve

TALLINN, 26. aprill 2022 – Kohalike teede ehitamisel on nõrgaks kohaks võimalike takistuste vähene ettenägemine ja hõredavõitu järelevalve, leiab Riigikontroll oma täna avaldatud auditiaruandes. Aastatel 2019–2021 kohalikel teedel tehtud 18 ehitus- ja remonditöödest seitsme puhul tuvastas Riigikontroll, et omavalitsused pole olnud võimalike riskide maandamisel piisavalt hoolsad. Audit näitas, et hooletu suhtumise tõttu probleemide ennetusse võib teede ehitus või remont minna omavalitsuse jaoks kallimaks ja vigade kõrvaldamine ajamahukaks.

→ Loe edasi

Jaga:

 Vanemuse tänava remondi käigus kogetu viis Tartu linnavalitsuse detailsemate reeglite kinnitamiseni hankelepingutes. *Aldo Luud / Õhtuleht*

Riigikontroll on Eesti maksumaksja huvides ja palgal tegutsev sõltumatu asutus, kelle ülesandeks on uurida, kuidas riik ja kohalikud omavalitsused on maksumaksja raha kulutanud ning mida selle eest pakkunud.

Leia kiirelt

- Töötajate kontaktid
- Auditiaruanded
- Pressiteated
- Riigikontrolöri kõned ja muud esinemised
- Aastaraportid Riigikogule
- Auditite plaan
- Interaktiivsed tabelid ja joonised

Jälgi meid veebis

Facebook

RSS

Läbiv joon – kui kehtestad nõuded, siis tuleks neid ka järgida

- Maksetingimused
- Grantiid tagatised
- Alltöövõtjate kontroll
- Erinõuded jne

RAHANDUSMINISTEERIUM

Piiravad tingimused

Lepingu muutmine vs planeerimine.

Viimase aja näited – hanke käigus ei ole selgeks tehtud, kas X materjalidest on üldse võimalik ehitada.

Imelikud näiteid.

Hindamiskriteerium – ehituse kestvus.

Vähimate kalendripäevadega ehitustööde kestusega pakkumusele anti max väärtuspunktide arv. Edukas pakkuja palus hiljem aega 46% ulatuses pikendada.

RAHANDUSMINISTEERIUM

Mittehankijad ja ostumenetlus

RAHANDUSMINISTEERIUM

Kohtud töötavad...

RAHANDUSMINISTEERIUM

Küsi, kui julgete

Kaur Siruli

Auditeeriv asutus

Finantskontrolli osakond

kaur.siruli@fin.ee

Hankija ja pakkuja müstiline hoosuskohustus

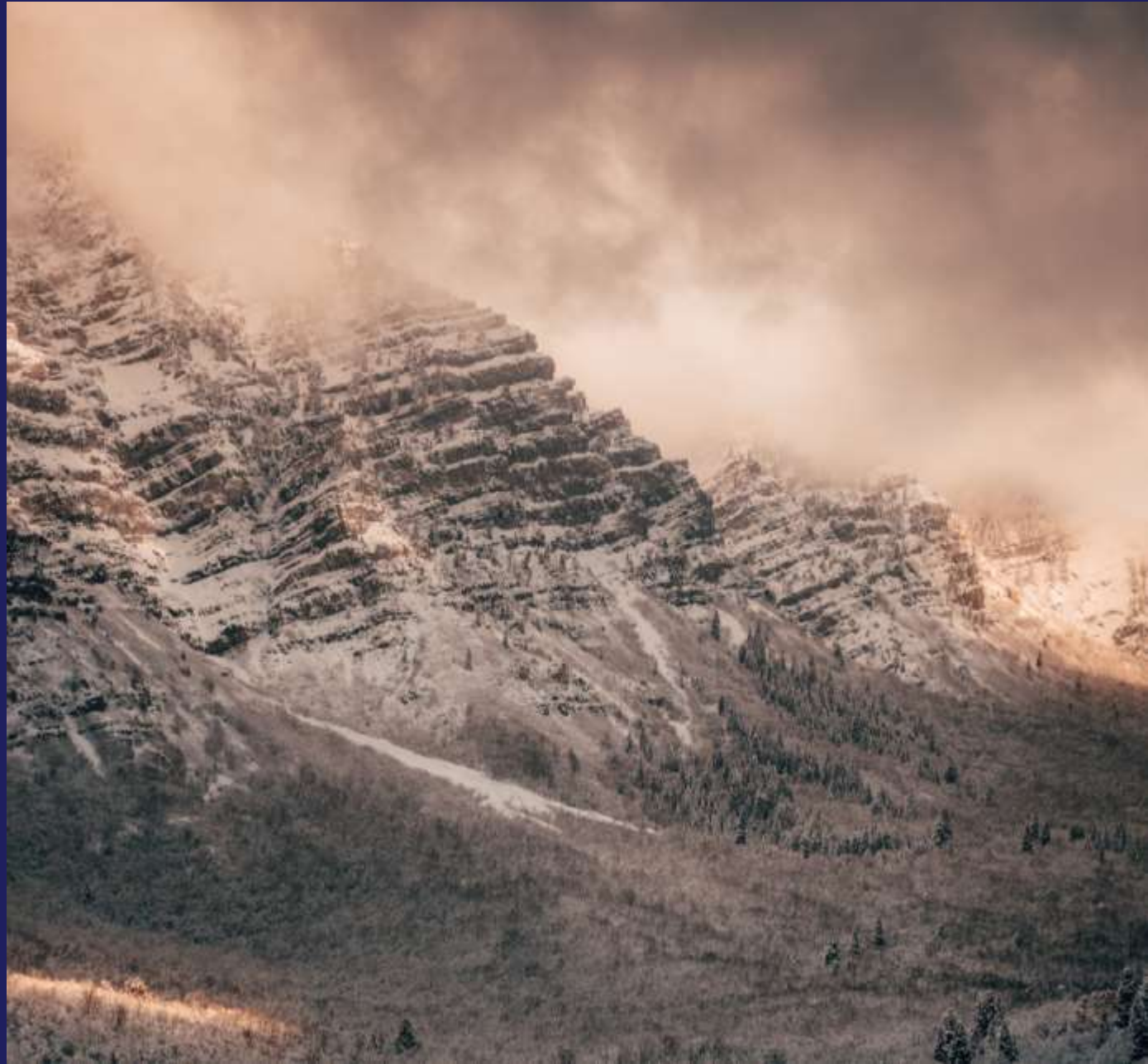
SORAINEN

Hankija hoolsuskohustus

SORAINEN

Hankija hoolsus- kohustuse eesmärk

- Hankija ja pakkuja suhe on alluvus-, mitte koostöösuhe.
- Üldine hankija hoolsuskohustuse allikas EL RH õiguses on direktiivi üldpõhimõtted:
  - Pakkujate võrdne kohtlemine;
  - Mitte-diskrimineerimine;
  - Proportsionaalsus;
  - Läbipaistvus.
- Direktiivid ja seadus räägivad hankija hoolsusest vaid hankelepingu muutmise kontekstis (RHS § 123 lg 1 p 4).
  - Võib jääda petlik mulje, et rohkemal määral direktiivid ega seadus hankija hoolsust ei reguleerigi.

Hankija hoolsuskohustuse valem

Hankija hoolsuskohustuste loetelu?

- Lahtine loetelu – alati võib olla uusi hoolsuskohustusi, sest:
  - EL RH direktiivide kohaldumisala pole piiratud;
  - EK võib alati laiendada.
- Üldine hoolsuskohustus hanke korraldamisel hõlmab kohustust:
  - arvestada projekti (mitte hanke) eripäradega;
  - kaasata eriala spetsialiste, kui endal pole kompetentsi;
  - arvestada valdkondliku hea tavaga;
  - Kaaluda ettevalmistavate investeeringute kulu ja nende väärtust.

Milliseid hoolsuskohustusi võib veel olla?

1) Hanke läbiviimise ajal:

- Kohustus vastata pakkujatele sisukalt;
- Selgitada välja, kas ja mis on pakkumuses ärisaladus;
- Kohustus hange läbi viia mõistliku aja jooksul.

2) Lepingu täitmise ajal:

- Kohustus luua hankelepingu muutmise olukorra hindamiseks ise menetlustee.
- Kohustus fikseerida pakkuja kõik hankelepingu rikkumised?
- Kohustus kohaldada õiguskaitselahendusi?

3) Muu:

- Eneseregulatsiooni raamistiku loomine.

Pakkuja hoolsuskohustus

SORAINEN

Pakkuja hoolsuskohustust ei reguleeri riigihankeõiguses otseselt ükski õigusnorm

- EL direktiivides puudub mistahes allikas.
  - Üks kohtujurist pidas pakkujate hoolsuse allikaks EL RH põhimõtteid.
  - Kohus seda (veel) ei kinnitanud.
- Vaatamata sellele on nii Euroopa Kohus kui ka siseriiklikud kohtud (sh VaKo) tunnustanud teatud pakkuja hoolsusesse kuuluvaid kohustusi.

Pakkuja hoolsuskohustused

On pakkuja
hoolsuskohustus:

- 1) Kohustus järgida RHAD-d;
- 2) Koostada pakkumus hoolikalt;
- 3) Vastata hankija päringutele.

Pole pakkuja
hoolsuskohustus:

- 1) Esitada hankijale RHAD kohta küsimusi;
- 2) Otsida RHAD-le lisaks mistahes muid üldisi regulatsioone või tingimusi;
- 3) Esitada hankijale omal initsiatiivil teavet, mida hankija pole RHAD-ga nõudnud.

Võib olla pakkuja
hoolsuskohustus:

- 1) Järgida RHAD-s täpselt viidatud muud regulatsiooni.

Kokkuvõte

- **Hankijal kohustus tagada RH regulatsioonide ja RH põhimõtete järgimine.**
  - Kui hankija on seda kohustust rikkunud, pakkuja hoolsuskohustuse rikkumist analüüsida ei saa.
- **Hankija hoolsuskohustus hõlmab kohustust:**
  - järgida seaduses otsesõnu sätestatut;
  - tunda ära konkreetse regulatsioonita EL RH põhimõtete kehtivusruumi;
  - luua sellisel juhul ise vajalik menetlustee ning tagada EL RH põhimõtete järgimine.
- **Pakkujal üleüldist hoolsuskohustust pole:**
  - Pakkujal on vaid üksikud iseseisvad hoolsuskohustused;
  - Pakkujale ei saa omistada hankija tegevuse puudujääke.

Kadri Härginen

kadri.harginen@sorainen.com

SORAINEN

Hankelepingu muutmine ja tagasinõuded

SORAINEN

Sissejuhatuseks

41. Eelnevast (käesoleva otsuse I ja III osa) tulenevalt on ringkonnakohtu seisukoha lähtealused ebaõiged. Ennekõike pole pooled muutnud lepingu üldist olemust. See, kas lepingu muudatus ületas RHS § 123 lg 1 p-s 1 lubatud väärtuse, ei selgunud ka käesolevas kohtuvaidluses. RHS § 123 normistik on keeruline. Selle kohaldamisel on vigu teinud nii vastustaja kui ka kohtud. Lepingu muudatuse väärtuse selgitamine eeldab keerukat majanduslikku prognoosi. Neil tingimustel ei saa ringkonnakohtu esile toodud asjaolusid lugeda lepingu muutmise õigusvastasusest teadmiseks.

Millest täna räägime?

- **Mis on üldse hankelepingu muutmine?**
  - Kas teistmoodi täitmine on muutmine?
  - Kas hankelepingu muutmine eeldab teatud vorminõuetest kinnipidamist?
- **Millisel õiguslikul alusel saab hankelepingu täitmise tähtaega pikendada?**
  - Kas hankelepingu täitmise tähtaja muutmist saab pidada ebaoluliseks muudatuseks?
- **Kuidas RHS § 123 lg 1 p 3 alusel teha täiendavaid oste?**
  - Mis on oluline ebamugavus?
  - Mis on majanduslik või tehniline võimatus?

Mis juhtub kui hankelepingut lubamatult muudad?

- **Ühendmäärus § 22⁷:**

- finantskorrektsioon 25% hankelepingu „väärtusele“
- kui hankelepingu väärtusele on lisandunud väärtust üle 50% algsest maksumusest, siis ka finantskorrektsioon 100% muudatuse väärtusele
- kui hankelepingu väärtusele on lisandunud alla 50% algsest maksumusest, siis ka finantskorrektsioon 25% muudatuse väärtusele

- **Ühendmäärus § 22⁸:**

- rakendusüksus kohaldab 25% hankelepingu „väärtusele“ analoogia korras

Millal on hankelepingut muudetud?

Euroopa Liidu õigus:

- muudatustes peaks väljenduma poolte soov pidada uusi läbirääkimisi lepingu oluliste tingimuste osas (EKo C-454/06, *presstext Nachrichtenagentur*)
- hankelepingu muudatus võib olla samaväärne uue hankelepingu sõlmimisega (EKo C-454/06, *presstext Nachrichtenagentur*)
- hankeleping sõlmitakse kirjalikult (direktiiv 2014/24 art 2 lg 1 p 5)

Järeldused:

- hankelepingu muudatus eeldab vastastikuseid tahteavaldusi
- tahteavalduste vahetamise tagajärg peaks olema (kirjalik) kokkulepe, milles väljendub poolte soov hankelepingut muuta

Eesti õiguskirjandus: teisiti täitmine on hankelepingu muudatus

- Hankelepingu muutmine tähendab seda, kui mõni tingimus saab **esialgsest erineva sisu**
- Hankelepingu muutmine võib väljenduda üksnes hankelepingu **reaalses teisti täitmis**es, selleks mistahes kokkulepet omamata (nn konkludentne muudatus)
- muudatuse olemasolu saavad tõendada **kaudsed asjaolud**

Eesti kohtupraktika: kokkuleppe eeldus ja vorminõuded

Kokkuleppe eeldus:

- hankija ja täitja vahel polnud mistahes suulist ega kirjalikku kokkulepet, mille alusel vastav muudatus oleks toimunud (VaKo 1-19/196493)
- kui hankija koheselt ebakohasele täitmisele ei reageeri, ei tähenda see, et hankelepingut oleks vaikimisi muudetud (TlnHKO 3-19-304)
- hankija polnud teistsugusel viisil hankelepingu täitmisega nõus, sõltumata sellest, et õiguskaitsevahendeid ei kasutanud (VaKo 1-19/196493)
- hankelepingu muutmine on kehtiv, kui see on sõlmitud **vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis** (HMKo 2-19-10964)
- suulises vormis või konkludentselt sõlmitud hankelepingu muudatus oleks tühine (TlnRKO 2-19-10964)

Eesti kohtupraktika: Kohila vald vs RTK (TlnRKo 3-21-1711)

Asjaolud:

- RTK heitis ette hankelepingu lubamatut muutmist RHS § 123 lg 2 p 2 mõttes: täitja jättis tagatised esitamata, hankija ei reageerinud
- Hankija argument oli, et täitja rikkus hankelepingut ning muudatuse kohta kokkulepe puudus

Ringkonnakohtu järeldused:

- hankelepingu muutmine eeldab igal juhul **mõlema poole tahteavaldust** (sõltumata selle vormist)
- täitja poolt **lepingu rikkumisest** ning hankija poolt **tagatiste nõudmata jätmisest** ei saa järeldada hankelepingu muutmist
- ei ole tuvastatud **poolte kokkulepet või praktikat**, mille põhjal saaks lugeda tahteavalduseks vaikimist või tegevusetust

Hankelepingu tähtaja pikendamine

Millisel RHS § 123 alusel pikendada?

- RHS § 123 lg 1 p 1 – tähtaja pikendamise väärtust ei pruugi olla võimalik välja arvutada
- RHS § 123 lg 1 p 2 – pead suutma igaks elujuhtumiks ette näha selge, täpse ja ühemõttelise muutmisklausli
- RHS § 123 lg 1 p 4 – peab esinema ettenägematu asjaolu
- RHS § 123 lg 1 p 7 ja lg 2 – rakendusüksus väidab, et see kallutab igal juhul lepinguliste kohustuste vahekorda täitja kasuks. Täitja saab täita kauem ja hankija saab asja, teenuse või ehitustöö kätte hiljem

Tähtaegade pikendamine: RKAS vs RTK (TInHKo 3-22-250)

Asjaolud:

- hankija pikendas ehitustööde täitmise tähtaega 50 päeva, ehk 38% võrra
- põhjenduseks reaalse olukorra erinevus ehitusprojektist ja teatud asjade tarne hilinemine
- RTK heitis ette hankelepingu lubamatut muutmist (vastuolu RHS § 123 lg 1 p-ga 4 ja p-ga 7)

Halduskohtu järeldused:

- töövõtja ei saanud täiendavat tasu ega lubamatut eelist
- hankelepingu olemus ei muutunud sellest, et töid võis teostada 50 päeva kauem
- reaalse olukorra mittevastavus ehitusprojektile ja teatud asjade tarne hilinemine oli hoolsale hankijale ettenägematu
- hilinemise põhjused ei olnud täitja süü: *selle eest, et tellitud toodete tarne võib kuu või paar hilineda, ei ole kaitstud ükski ehitusettevõtja*
- uue riigihanke korraldamine oleks avalike ressursside põhjendamatu raiskamine
- hankija muutis hankelepingut õiguspäraselt

Tähtaegade pikendamine: Tartu linn vs RTK (TlnRKO 3-21-2384)

Asjaolud:

- hankija pikendas ehitustööde täitmise tähtaega 23 päeva, ehk 30% võrra
- põhjenduseks reaalse olukorra erinevus ehitusprojektist ja teatud asjade tarne hilinemine
- RTK heitis ette hankelepingu lubamatut muutmist (vastuolu RHS § 123 lg 1 p-ga 4 ja p-ga 7)

Ringkonnakohtu järeldused:

- tähtaja pikendamine 23 päeva võrra ei muutnud hankelepingu olemust
- tähtaja pikendamise lubatavuse hindamisel ei ole niivõrd oluline see, mitu protsenti see tähtajast moodustab
- oluline on see, mitu päeva pikenes (st ei pikenenud kordades), mis oli pikendamise põhjus, kas pikendamise võimalus oli pakkujatele ettenähtav ning millised olid selle tagajärjed
- hankija muutis hankelepingut õiguspäraselt

Täiendava asja, teenuse ja ehitustöö ost (RHS § 123 lg 1 p 3)

RHS § 123 lg 1 p 3:

- samalt ettevõtjalt täiendavate asjade, teenuste või ehitustööde tellimine
- ettevõtja vahetamine põhjustaks olulist ebamugavust või märkimisväärseid lisakulusid
- ega oleks majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik
- ühegi muudatuse tulemusena ei suurene hankelepingu maksumus rohkem kui 50 protsenti hankelepingu algsest maksumusest

Liiga palju eeldusi ja määratlemata õigusmõisteid, et kellelegi soovitada

AS Võru Vesi vs KIK (TlnHKO 3-22-1927)

Asjaolud:

- projektijuhi teenuse maht suurenes täiendavate tööde lisandumise tõttu ja hankelepingut muudeti
- KIK ja RM leidsid, et hankija oleks pidanud projektijuhtimise teenuse täiendava mahu jaoks korraldama uue riigihanke, kuna RHS § 123 lg 1 ükski alus polnud täidetud
- RHS § 123 lg 1 p 3 mõttes olulist ebamugavust polnud, uue hanke korraldamine polnud võimatu

Halduskohtu järeldused:

- riigihankeid ei korraldada hankimise enda pärast
- projektijuhtimise teenust erinevate pakkujate vahel jaotada on ebamõistlik ning ohustab tulemuse kvaliteeti. Seega toonuks uue hanke korraldamine kaasa olulise ebamugavuse
- uue pakkuja kaasamine tähendanuks märkimisväärset lisakulu
- majanduslikku või tehnilist võimatust tuleb sisustada nii, et ettevõtja vahetamine oleks majanduslikult või tehniliselt (äärmiselt) ebamõistlik
- on piisav, kui teenuse olemusest tulenevalt oleks teisel teenusepakkujal oluliselt raskendatud pakkuda hangitavat teenust sama kvaliteediga ning sarnase maksumusega

Mis tulevik toob?

- Kas ühendmääruse finantskorrektsiooni alused on põhiseaduspärased?
- Kohtute kaalutlused tähtaja pikendamisel:
  - kas hankijal olid alternatiivid?
  - Kas töövõtjale kaasnes päriselt ka mingi eelis?
  - tähtaja pikendamise tagajärjed
  - tähtaja pikendamise võimaluse ettenähtavus

Mario Sõrm
mario.sorm@sorainen.com

SORAINEN

Kohvipaus
30 min

SORAINEN

Elu pärast järelvalvemenetluse algatamise teate saamist -

kas FKO eelnõu tähistab lõpu algust?

Pilleriin Peedok

Miks mina?

- FKOde ja nende eelnõude koostaja - PRIA riigihangete nõunik
- Esindaja FKO vaidlustes - jurist ja advokaat advokaadibüroos
- Toetuse saaja - hangete üksuse juht Eleringis
- Riigihangete entusiast - TÜ õigusteaduskonna doktorant ja riigihankeõiguse õppejõud

Mida esitluse ajal silmas pidada?

- Struktuuritoetused vs põllumajandus- ja kalandustoetused
- Programmiperiood 2014-2020 vs programmiperiood 2021-2027
- FKO $\neq$ RHSi rikkumine

SUUR LUGU | Eurorahadele ehitatud Eesti – tugev vundament tulevikuks?

Kuidas on Eesti kasutanud neid miljardeid, mida Euroopa Liidu struktuurfondidest enam kui 27 tuhande projekti tarbeks on taotletud? Autor/allikas: ERR

Rakendusüksuse ülesanded

- 1) teavitab avalikkust ja võimalikke toetuse taotlejaid selle saamise võimalusest ja taotlemise korrast; ○
- 2) menetleb toetuse taotlusi ja teeb otsuse, kas projekti toetada või mitte, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1060 sätestatud juhul; ○
- 3) selgitab huvitatud isikutele toetuse andmise tingimusi; ○
- 4) menetleb makse aluseks olevaid dokumente, sealhulgas tuvastab makse aluseks olevate tingimuste täitmise, peatab vajaduse korral menetluse puuduste kõrvaldamiseks, maksab toetuse välja või jätab selle finantskorrektsiooni otsuse alusel välja maksmata; ○
- 5) otsustab taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamise, välja arvatud käesoleva lõike punktis 2 nimetatud juhul; ○
- 6) teeb ettekirjutuse kohustuse või nõude täitmata jätmise või puudustega täitmise korral ja annab selle täitmiseks uue tähtaja või määrab lisatoiminguid; ○
- 7) teeb finantskorrektsiooni otsuse ja nõuab tagasi aluseta makstud toetuse, arvestades makse aluseks olevate dokumentide nõuetele vastavuse hindamise ja käesoleva seaduse § 24 lõike 2 alusel tehtava kontrolli tulemusi ja auditeeriva asutuse auditiaruandes märgitud soovitusi; ○
- 8) kogub ja töötleb Euroopa Sotsiaalfondi+ vahenditest rahastatavates tegevustes osalejate kohta andmeid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 40 lõike 4 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 40 lõike 4 ning Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF) määruse (EL) 2021/1060 artikli 40 lõike 4 alusel.

Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus (ÜSS2021_2027) § 8 lg 2

Finantskorrektsiooni otsus tehakse, kui

2014-2020

- (1) Finantskorrektsiooni otsus toetuse vähendamiseks või tühistamiseks tehakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 143 alusel ja sellega kooskõlas järgmistel juhtudel:
- 1) kulu ei ole abikõlblik, sealhulgas kui käesoleva seaduse § 30 lõike 1 punktides 1, 2 ja 4 nimetatud maksetaotluse menetluse peatamise aluseks olev asjaolu ei ole tähtaja jooksul selgunud või kõrvaldatud või kohustus täidetud;
  - 2) toetus on makstud mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks;
  - 3) toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust;
  - 4) toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimismenetlus ja käesoleva seaduse § 24 punktis 1 või 14 nimetatud kohustust ei täideta ettenähtud aja jooksul;
  - 5) haldur või kohus on prokurörile või politseile esitanud pankrotiseaduse § 28 lõike 1 kohase teabe kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks ja käesoleva seaduse § 24 punktis 1 või 14 nimetatud kohustust ei täideta ettenähtud aja jooksul;
  - 6) toetuse saajat on karistatud karistusseadustiku § 260¹ alusel;
  - 7) toetuse saaja teenib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 61 ja artikli 65 lõike 8 tähenduses abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluvat puhastulu.

STS2014_2020

2021-2027

- (1) Finantskorrektsiooni otsus tehakse, kui:
- 1) kulu ei ole abikõlblik või lihtsustatud kulude korral ei ole kulude alusel toetuse saamise eeldused täidetud;
  - 2) toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust;
  - 3) toetuse saaja ei täida kestuse nõuet või ei saavuta kokkulepitud tulemust;
  - 4) toetuse saaja või partner on toetuse saamiseks nõutavad tingimused täitnud kunstlikult, sealhulgas on esitanud valeandmeid või mõjutanud toetuse saamist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
  - 5) haldur või kohus on prokurörile või politseile esitanud pankrotiseaduse § 28 lõike 1 kohase teabe kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks ja projekti tulemuse saavutamise või kestuse nõuet ei ole täidetud ettenähtud aja jooksul.

ÜSS2021_2027

Finantskorrektsioon

2014-2020

§ 21. Finantskorrektsiooni protsendimäärad

(1) Kui struktuuritoetuse seaduse § 46 lõike 1 kohaselt ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine töö kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud, kui käesolevas peatükis ei ole sätestatud teisiti.

(2) Kui toetuse saaja või partner, kes ei ole hankija riigihangete seaduse tähenduses, on rikkunud struktuuritoetuse seaduse § 26 lõikes 6 nimetatud kohustust, vähendatakse lepingule eraldatavat toetust 10 protsenti. Sõltuvalt rikkumise raskusest võib kohaldada 1-, 5-, 25- või 50-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

2021-2027

§ 35. Finantskorrektsiooni protsendimäärad

(1) Kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui käesolevas jaos on sätestatud teisiti.

§ 36. Finantskorrektsiooni protsendimäärad hankemenetluse rikkumise korral

Hankemenetluse rikkumise korral kohaldatakse Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ § 22–22⁸.

[RT I, 21.09.2022, 1 - jõust. 24.09.2022]

Ühendmäärus

ÜSS2021_2027

Ühel heal päeval võib toetuse saaja postkasti potsatada...

- Teade kontrolli läbiviimisest
- Küsimus/järelepärimine
- Teade järelevalvemenetluse algatamisest
- FKO eelnõu
- FKO otsus

Mida siis teha?

Kui said järelepärimise...

- Loe rakendusüksuse saadetu läbi
- Vasta küsitud küsimustele
- Edasta küsitud dokumendid, andmed
- Saada vastus tähtaegselt ja õigele kontaktile

Tegemist võib olla täiesti tavapärase toiminguga - paanikaks pole (veel) põhjust.

Kui said teate järelevalvemenetluse alustamisest...

- Loe rakendusüksuse saadetu läbi
- Vasta küsitud küsimustele
- Edasta küsitud dokumendid, andmed
- Saada vastus tähtaegselt ja õigele kontaktile

Paanikaks pole (veel) jätkuvalt põhjust, kuid teravdatud tähelepanuks küll...

NB! Järelevalvemenetluse lõpetamise teade ei ole lõplik. FKO oht ei kao (vähemalt mõned aastad) paraku kuhugi.

Kui said FKO eelnõu...

Lisaks kõigele eelnevale:

- Analüüsi rakendusüksuse etteheiteid
- Hinda täiendavate selgituste, vastuväidete, tõendite vajalikkust
- Küsi välist abi (vajadusel)
- Saada vastus tähtaegselt ja õigele kontaktile

Kui said FKO...

- Mida FKOga otsustati?
  - Toetuse täielik või osaline tagasinõudmine
    - Maksta kohe või paluda kohtult esialgse õiguskaitse kohaldamist?
  - Toetuse täielik või osaline välja maksmata jätmine
- Kas vaielda?
  - Kas olete FKOga nõus?
  - Kas rakendusüksus arvestas teie vastuväiteid?
  - Ega FKO ei sisalda uusi etteheiteid, mille osas pole teid ära kuulatud?
  - Kas vaidlemine on seda rahaliselt väärt?
- Esita vaie tähtaegselt ja õigele asutusele.

Ja mis siis saab, kui ka vaideotsus
tulemust ei too?

Ja mis siis saab, kui ka vaideotsus tulemust ei too?

5. Edasikaebamise õigus

Käesoleva vaideotsusega mitte nõustumisel võib esitada kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 47 lõike 2 kohaselt 30 päeva jooksul vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates.

Mõned praktilised näpunäited

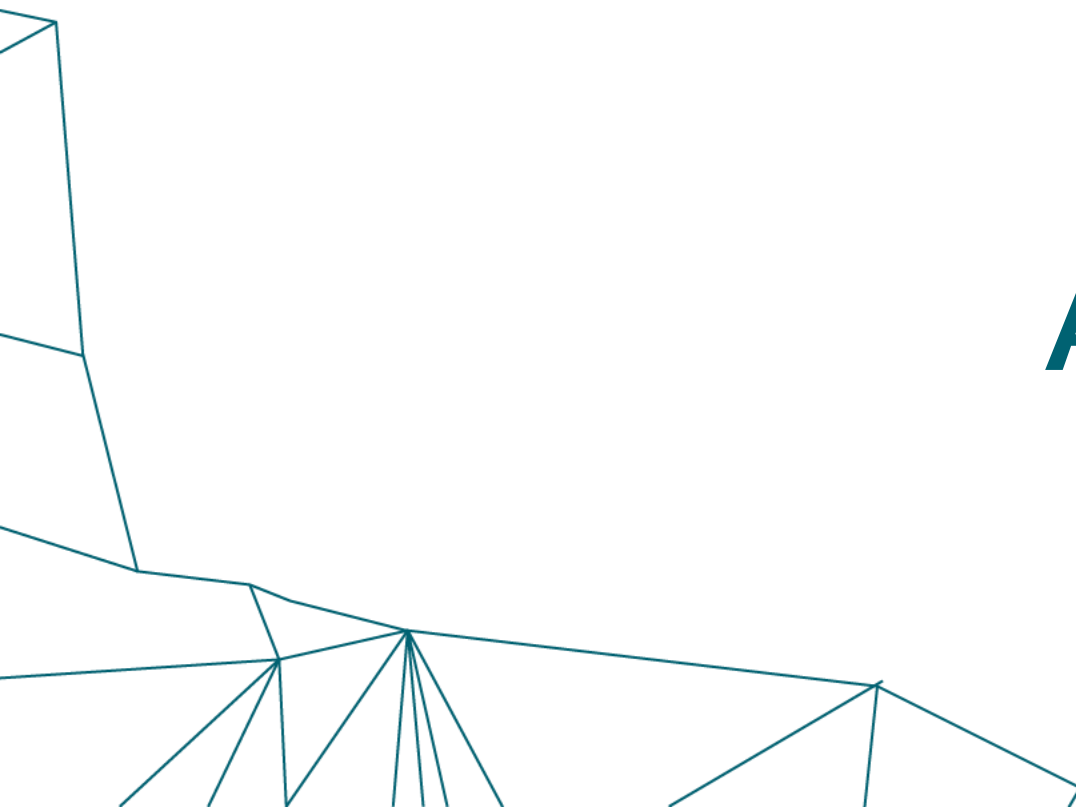
- Kui küsitakse, vasta alati - äkki polegi asi nii hull.
- Kui tunned, et etteheited on alusetud, reageeri - ka ametnikud eksivad, praktikad muutuvad.
- Kui vaidled, vaidle kohe kõigega - pärast võib olla hilja ja kallim.

Ole igal sammul oma tegevuses ideaalne, siis ei küsi keegi raha tagasi (kuni just Euroopast seda nõudma ei tulda).

Kas FKO eelnõu
tähistab lõpu
algust?

Aitäh!

Tagasinõuete
„hinnakiri“ ja
põhiseadus – kas
Eesti õigus võimaldab
tagasinõudeid
maksma panna?

SORAINEN

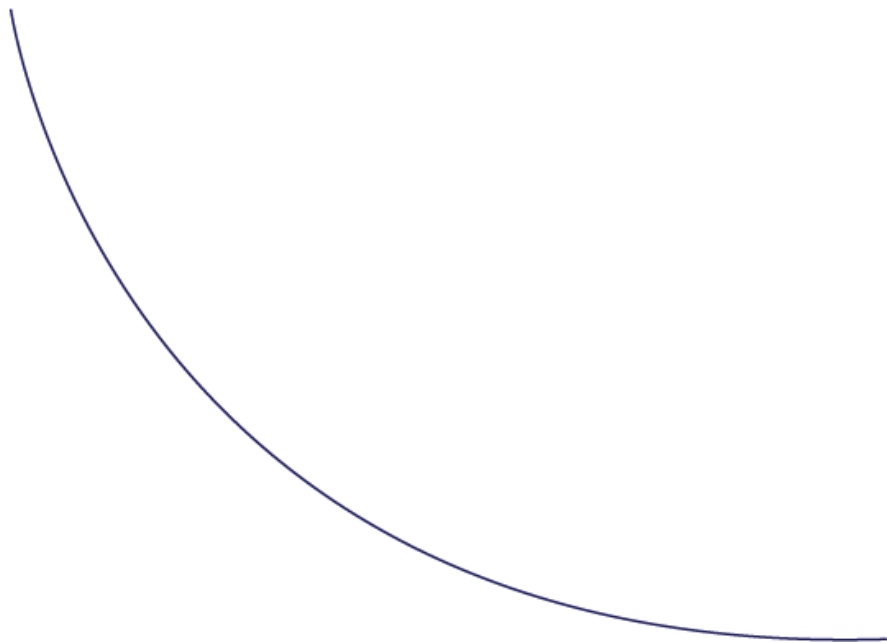
PSJVKo 5-23-2

Kohtuasja sisu

- Ühendmääruse § 25 lg 5 põhiseaduspärasuse kontroll
- VV täiendas 02.10.2020 määrusega ühendmäärust: Paragrahve 22¹-22⁸ kohaldatakse alates 01.09.2017 korraldatud riigihangetele, mille suhtes algatatud finantskorrektsiooni otsuse menetlus algatatakse pärast käesoleva määruse jõustumist
- VV määrus jõustus 09.10.2020

VV määrus PS-ga vastuolus ei ole

- Eripärane avalik-õiguslik kohustus
  - Eesmärk ei ole õigusrikkuja karistamine, vaid alusetult saadu tagasinõudmine
  - Tegemist ei ole maksuga
- Otsest seotud EL õiguse rakendamisega – EL määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav
- EL määruse rakendamiseks võib vastu võtta riigisiseseid üldkohustuslikke õigusakte, millega teostatakse EL määrusega antud otsustusõigust

Vastuolu PS §-ga 10

- Kohaldatakse 10%-list finantskorrektsiooni määra vs 5-10%-list määra
- Komisjoni suunised ei ole õiguslikus mõttes siduvad
- EL määrus paneb kohustuse teha eeskirjade eiramisega seoses nõutavad, eeskirjade eiramise olemust ja keerukust ning fondidele tekitatud rahalist kahju arvesse võtvad proportsionaalsed korrektsioonid

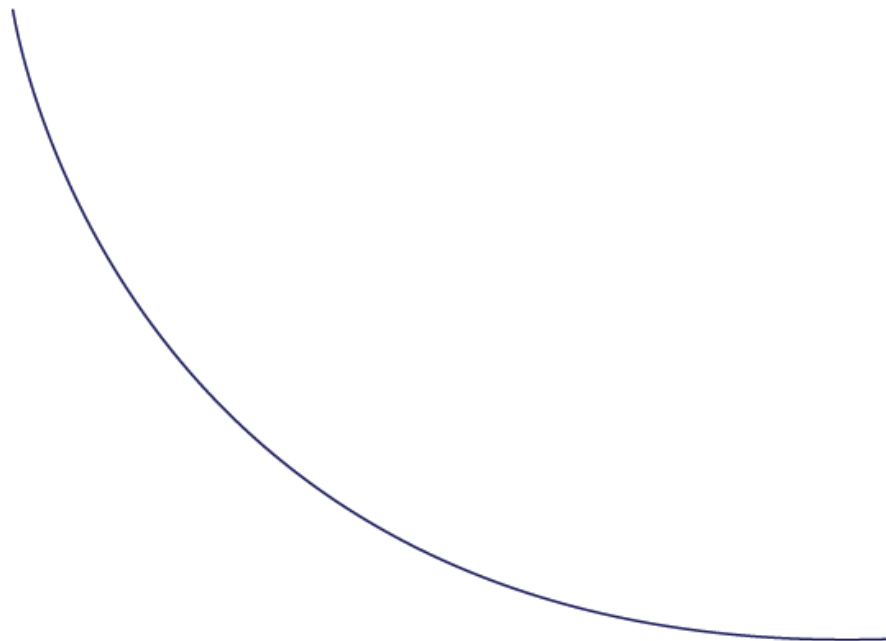
Tagajärjed

- 1) Finantskorrektsioonide tegemisel määruse vana redaktsiooni kohaldamine
- 2) Toetuse rahuldamise otsus enne 09.10.2020, finantskorrektsiooni pärast 09.10.2020:
  - Kui ei vaidlustanud ➡ haldusmenetluse uuendamine (1 kuu jooksul)
  - Kui kohtuotsus olemas ➡ teistmine (2 kuu jooksul)
  - Kahjunõue RVastS § 7 lg 1?

KAALUTLUSÕIGUSE PUUDUMINE

Võimalik vastuolu PS-ga

Näide ühendmäärusest: /.../ kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra (§ 22³ lg 5)

Võimalik vastuolu PS §§ 113 ja 11:

- PS §-ga 11 vastuolus – õigusnorm välistab haldusorganile kaalutusõiguse kohaldamise (3-4-1-9-04)
- Kaalutusõigus täitevvõimule antud selleks, et tagada proportsionaalsuse põhimõtte rakendamine (3-1-1-85-04)
- Tulemus ülemäära koormav ehk ebaproportsionaalne otsus

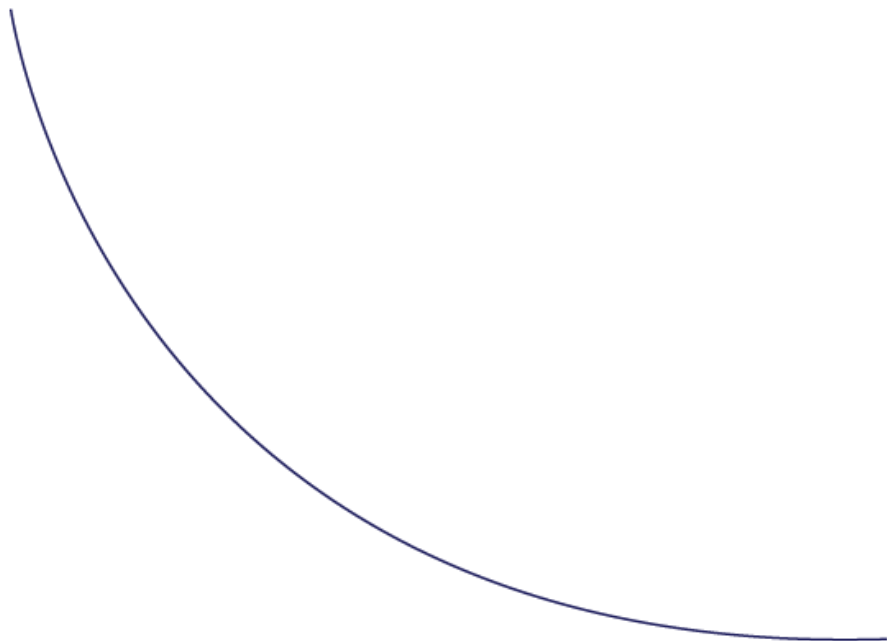

SISERIIKLIKU SEADUSE ALUSEL KEHTESTATUD MÄÄRUSED

Näide

- Finantskorrektsiooni otsus võib tugineda määrusele, mis on antud siseriikliku seaduse alusel
  - nt atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) alusel antud riigihalduse ministri määrus
- AÕKS § 161 lg 3: /.../ riigi eelarvestrateegias määratud meetmete elluviimiseks võib tulu kasutamise eest vastutav minister kehtestada määrusega enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused ja korra
  - Volitab ministrit kehtestama määrusega tulu kasutamise tingimused ja korra
  - Ei näe ette tagasinõude määramise aluseid ega nende määra ➡ ei määra ministrile volitatud diskretsiooni ulatust tagasinõude suuruse või kohaldamise tingimuste osas

Võimalik vastuolu PS-ga

Võimalik vastuolu PS §§ 113 ja 87 p 6:

- avalik-õigusliku rahalise kohustuse elemendid kindlaks määratud seaduses
- rahalise kohustuse kehtestamist delegeerida, kui see tuleneb kohustuse iseloomust ning seaduses määratakse kindlaks diskretsiooni ulatus
- avalik-õiguslikus suhtes tehtav otsus
- ei ole otseselt seotud EL õiguse rakendamisega → erisus vrdl PSJVKo 5-23-2

Gerli Helene Gritsenko
gerli.gritsenko@sorainen.com

SORAINEN

Kokkuvõte

Kaido Künnapas

kaido.kunnapas@sorainen.com

SORAINEN

Hankekool – vaata loenguid @ [Sorainen YouTube](#)

SORAINEN